

Казначєв Дмитро Георгійович,
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки,
кандидат юридичних наук, доцент

Лопасєва Олена Миколаївна,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

РОЛЬ ТА МІСЦЕ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Проблеми забезпечення національної безпеки в даний час дуже актуальні. Безпека є найважливішою умовою нормального функціонування людини, суспільства і держави.

Необхідно відзначити, що категорія «безпека» не абсолютна, а відносна і смислове значення набуває тільки в зв'язку з конкретними об'єктами або сферою людської діяльності і навколишнього світу [1]. Стосовно до комплексного дослідження безпеки особистості, суспільства і держави правильніше буде оперувати поняттям «національна безпека».

Ідеал безпеки в даний час лежить в контексті формування системи колективної безпеки в Європі. Такі цінності як соціальна рівність і справедливість відходять на другий план, а «сучасне постіндустріальне суспільство орієнтоване насамперед на колективну безпеку, яка і є його нормативним ідеалом».[2]

В даний час можна сміливо припустити, що концепція правової держави є панівною в політичній і правовій думці, згідно із зазначеною концепцією державні та громадські установи, а також громадяни, у своїй діяльності визнають і використовують основоположні принципи права і демократії. Шляхом ретельного виконання даними принципам узгоджуються публічні та приватні інтереси. З чого випливає, що правової демократичної держави неможлива досягти, якщо віддавати перевагу державним інтересам, і ігноруючи інтереси особистості і суспільства. Держава ж покликана дотримуватися і захищати права людини, і здійснювати свою політику з метою благополуччя всього суспільства [3].

Варто зазначити, що станом на сьогодні, зважаючи на оперативну обстановку, яка є характерною для України можна говорити про наявність кризових ситуацій. Зокрема, деякі політичні явища мають вплив на стан національної безпеки та є індикатором її ефективності.

В таких умовах службово-бойова діяльність правоохоронних органів є надзвичайно важливою, адже вчасна реакція на кризові ситуації в державі дозволяє запобігти загрозам національної безпеки України.

Відповідно до існуючої на сьогодні в українській юридичній літературі доктрині, службово-бойова діяльність в широкому сенсі полягає в профілактичних, охоронних, режимних, захисних, ізоляційно-обмежувальних заходах і спеціальних діях (операціях) правоохоронних органів спеціального призначення та їх військових та інших передбачених законом збройних формувань, які ведуться під керівництвом центрального органу виконавчої влади (головного, центрального управління і т.п.) з метою забезпечення територіальної цілісності держави, її конституційного ладу, громадської безпеки, законності і правопорядку, забезпечення недоторканності державного кордону України, охорони та оборони особливо важливих об'єктів, боротьби з організованою злочинністю і тероризмом в плановому, регулярному порядку та під час проведення спеціальних заходів (операцій) у разі крайньої потреби, надзвичайних ситуаціях і у воєнний час з використанням правоохоронних, військових і інших методів [4].

У ч. 3 ст. 17 Конституції України проголошено, що забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладається на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом [5].

Для ефективного здійснення службово-бойової діяльності в Україні створені військові та правоохоронні формування спеціального призначення, такі як: Національна поліція України, Національна Гвардія України, Державна прикордонна служба України, Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Збройні сили України. Однак, незважаючи на проведені заходи щодо реформування військових формувань та правоохо-

ронних органів, виконання службово-бойових завдань є не досить ефективними та не завжди рівень національної безпеки є найвищим.

В умовах активного ведення “гібридної” війни в Україні важливим й актуальним на сьогодні завданням є вдосконалення організації службово-бойової діяльності, нормативно-правової складової системи органів, що регулює виконання службово-бойових завдань в аспекті захисту національної безпеки України.

1. Нікіпелова Є.М. Сутність поняття “безпека” та його використання у системі державного управління й міжнародних відносин // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2018. №10. / URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/2018/10/3881>

2. Нікіпелова Є.М. Генеза державної політики національної безпеки в Україні в контексті формування системи колективної безпеки в Європі // Державне управління та місцеве самоврядування. 2018, Вип. 2. С. 26-34.

3. Богуцький П.П. Поняття та ознаки права національної безпеки України // Інформація і право. 2018, № 3. С. 84-93.

4. Кириченко І.О. Пути совершенствования научного сопровождения служебно-боевой деятельности сил охраны правопорядка / И.О. Кириченко и др. // Честь и закон. 2009, № 1. С.3-23.

5. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. 1996, № 30. ст. 141.

Кобко Євген Васильович
доцент кафедри публічного
управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЯК ЗАСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах глобалізації особливо гостро постає питання національної безпеки для кожної держави, у тому числі й України, враховуючи анексію Кримського півострова у 2014 р. та тривалі воєнні дії на Сході України. Слід акцентувати увагу, що в системі взаємодії держави та суспільства важливою ланкою є саме сфера забезпечення національної безпеки. В демократичних країнах ключовою складовою державної політики та важливим індикатором їх розвитку є громадський контроль як один із дієвих засобів забезпечення національної безпеки.

В контексті посилення зовнішніх загроз та небезпек питанню національної безпеки присвячені праці таких науковців, як: В. Горбуліна, А. Качинського, В. Ліпкан, В. Почепцова, А. Падеріна, Г. Перепелиці, Т. Стародуб, Г. Ситника, І. Храбана, Л. Чекаленко та ін. Проблематику громадського контролю досліджували О. Андрійко, В. Беляєв, С. Братель, С. Вітвіцький, В. Гарашук, А. Гончаров, С. Денисюк, С. Кушнір, А. Мукшименко, Л. Наливайко, Т. Наливайко, Л. Рогатіна, І. Сквірський, О. Сушинський, С. Шестак та ін.

Вплив громадських інститутів на державну політику у будь-якій сфері життєдіяльності суспільства залежить від загального рівня суспільної організації, готовності та спроможності громадян та їх об'єднань на практиці реалізувати задекларовані Конституцією демократичні права і свободи, що значною мірою визначається фінансовою й організаційною незалежністю інститутів громадянського суспільства та наявністю механізмів впливу на формування та реалізацію державою політики національної безпеки [1, с. 102]. У контексті організації діяльності держави у сфері забезпечення національної безпеки актуальним є запровадження дієвої системи громадського контролю. Йдеться про управління такими видами безпеки, як економічний, політичний, інформаційний тощо, кожен з яких має свою специфіку та особливості функціонування.

На сьогодні процес формування системи законодавства про громадський контроль в контексті забезпечення національної безпеки в Україні перебуває на початковому етапі. Основою вітчизняного законодавства є Конституція України. Відповідно до ст. 3 держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Якщо держава відповідає перед людиною, це означає, що людина може запитувати державу в особі уповноважених органів державної влади про їхню діяльність, в тому числі у сфері національної безпеки. Також, в Конституції